

Sygn. akt III AUa 664/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Barbara Mazur (spr.) SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2013 r. w Gdańsku

sprawy H. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wznowienie wypłaty emerytury

na skutek apelacji H. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 marca 2012 r., sygn. akt VII U 3272/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 664/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz. U. nr 257, poz. 1726) od dnia 1 października 2011 r. wstrzymał H. P. wypłatę emerytury. Organ rentowy wskazał, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu, ponieważ H. P. kontynuuje zatrudnienie. W celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

H. P. wniosła odwołanie od powyższej decyzji, żądając jej uchylecia, jako sprzecznej z zasadami określonymi w Konstytucji RP oraz wniosła o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym dotyczącym art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 12 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 19 listopada 2007 r. przyznał H. P. prawo do emerytury od dnia 1 października 2007r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Jednocześnie wypłata emerytury podlegała zawieszeniu, ponieważ H. P. kontynuowała zatrudnienie.

Na wniosek H. P. pozwany wznowił wypłatę emerytury od dnia 1 marca 2009 r. albowiem ustawa z dnia 21 listopada 2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507) uchyliła ust. 2a w art. 103 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytura była wypłacana do dnia 30 września 2011 r.

Decyzją z dnia 4 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu od dnia 1 października 2011 r. wstrzymał H. P. wypłatę emerytury. Organ rentowy wskazał, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu, ponieważ H. P. kontynuuje zatrudnienie.

Sąd ustalił, że H. P. w dniu złożenia wniosku o emeryturę, a następnie przez cały okres jej pobierania tj. od 1 marca 2009 r. pozostawała i nadal pozostaje w zatrudnieniu, podczas gdy w decyzji ZUS o przeliczeniu emerytury z dnia 17 marca 2011 r. znajduje się informacja, że w przypadku emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. prawo to ulega zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy, u którego byli zatrudnieni bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, jeżeli stosunek pracy nie zostanie rozwiązany przed 1 października 2011 r. - bez względu na wiek emeryta i wysokość osiągniętych przychodów (pkt. VIII.5 pouczenia k. 192v akt rent.).

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do zasadności zawieszenia ubezpieczonej prawa do emerytury z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia.

Analizując zasadność odwołania skarżącej Sąd zważył, iż ustawą z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r., nr 257, poz. 1726) ustawodawca dokonał zmiany w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, polegającej na wprowadzeniu art. 103a o treści: prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z mocy art. 28 ustawy zmieniającej przepis art. 103a ustawy emerytalnej jest od 1 października 2011 r. stosowany także do osób, które prawo do emerytury nabyły w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli wówczas gdy ustawa nie wymagała rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Nadto, ma on zastosowanie do osób, które tak jak H. P., prawo do emerytury nabyły przed 8 stycznia 2009r., wypłatę ich emerytury zawieszono z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia, a następnie po 8 stycznia 2009r. wznowiono im (na ich wniosek) wypłatę świadczenia mimo kontynuowania zatrudnienia.

Sąd Okręgowy podniósł, że treść art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak i treść art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw nie budzą wątpliwości. Oczywistym jest, że dotyczą w sposób bezpośredni ubezpieczonej, skutkując obowiązkiem ZUS wstrzymania wypłaty jej świadczenia emerytalnego, skoro ubezpieczona kontynuuje zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Nadto – ustosunkowując się do zarzutów wnioskodawczyni podniesionych w odwołaniu – Sąd wskazał, że wbrew literalnemu brzmieniu art. 103a ustawy emerytalnej zawieszeniu nie ulega prawo do emerytury lecz wypłata świadczenia emerytalnego. Podkreślić należy, że ochronie z punktu widzenia zasady ochrony praw nabytych podlega prawo do świadczenia a nie sposób jego ustalania. Niewątpliwie nowelizacja nie pozbawiła ubezpieczonej prawa do emerytury. Zmieniono jedynie zasady wypłaty świadczenia w stosunku do osób kontynuujących zatrudnienie, na co wskazuje usytuowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który to przepis zawarty jest w Dziale VIII

odnoszącym się do zasad ustalania świadczeń w rozdziale 2, dotyczącym zawieszania lub zmniejszania świadczeń. Przepisy regulujące powstanie i ustanie prawa do świadczeń zawarte są w rozdziale 1 Działu VIII ustawy.

Sąd wskazał także, że art. 103a został dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw z dniem 1 stycznia 2011 r., a w ustawie tej znalazły się przepisy regulujące kwestie intertemporalne, związane z nowelizacją. I tak zgodnie z art. 27 ustawy zmieniającej Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, informuje osoby pobierające emerytury o obowiązujących, od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej, warunkach pobierania emerytury w przypadku kontynuowania stosunku pracy u pracodawcy, z którym stosunek ten był zawarty przed dniem nabycia prawa do emerytury. Natomiast zgodnie z art. 28 ustawy zmieniającej do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Wobec powyższego należało stwierdzić, że zmiana brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów i jej skutki były znane skarżącej co najmniej od daty doręczenia jej decyzji ZUS o przeliczeniu emerytury z dnia 17 marca 2011 r., w której została poinformowana o warunkach pobierania emerytury w przypadku kontynuowania zatrudnienia. Ubezpieczona miała zatem okres co najmniej półroczny na podjęcie decyzji co do kontynuowania zatrudnienia bądź skorzystania ze świadczenia emerytalnego. W takiej sytuacji nieuprawnionym jest twierdzenie, by zarzut utraty zaufania do instytucji państwowych był uzasadniony.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy nie dopatrzył się w kwestionowanej przez ubezpieczoną regulacji naruszenia ochrony praw nabytych, czy naruszenia zasady demokratycznego państwa prawa.

Wniosek ubezpieczonej o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego z zapytaniem prawnym Sąd oddalił z uwagi na brak potrzeby. Sąd wskazał, że przepis art. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r., nr 78., poz. 483 ze zm.) nie obliguje sądu, a jedynie umożliwia sądowi przedstawienie Trybunałowi pytania prawnego. Przedstawienie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego przez sąd na podstawie wskazanego przepisu wchodzi w rachubę, gdy to sąd, a nie strona, poweźmie wątpliwości co do zgodności aktu prawnego z Konstytucją RP.

Reasumując, Sąd, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Apelację od wyroku wywiodła wnioskodawczyni, zaskarżając go w **całości** i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego przez błędne uznanie, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie narusza art. 2 Konstytucji RP, tj. nie narusza wynikającej z tego przepisu zasady ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, w tym zasad: pewności prawa, bezpieczeństwa prawnego, nie działania prawa wstecz, ochrony praw nabytych, przewidywalności działań państwa.

Mając na uwadze powyższe, apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz nakazanie organowi rentowemu podjęcie wypłacania świadczenia emerytalnego poczynawszy od 1 października 2011 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wstrzymania wypłaty. Nadto wniosła o **wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego** z pytaniem prawnym:

„**Czy art. 103a** ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodany przez art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726), w zakresie w jakim **zawiesza już nabyte prawo do emerytury** oraz w zakresie w jakim uzależnia realizację prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury - **jest zgodny z art. 2 oraz art. 67 ust 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**, to jest wynikają z tego przepisu zasadą ochrony zaufania obywatel do państwa i stanowionego przez me prawa, w rym zasadami:

pewności prawa, bezpieczeństwa prawnego, nie działania prawa wstecz, ochrony praw nabytych, przewidywalności działań państwa".

albowiem od odpowiedzi na powyższe pytanie zależy rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżąca wskazała, iż stanowisko Sądu, choć zgodne z dyspozycją art. 103a ustawy, pozostaje w sprzeczności z przepisami nadrzędnymi wobec ustawy, tj. art. 2 Konstytucji RP.

Ubezpieczona podniosła, że w grudniu 2010 r. ustawodawca zdecydował, że jej **prawo do emerytury** ulega zawieszeniu z dniem 1 października 2011 r. i że będzie zmuszona **ponownie** je zrealizować, ale po spełnieniu dodatkowego warunku, tj. rozwiązania stosunku pracy. Wyjaśniła, że ustawodawca ją zaszantażował, nakazując dokonanie wyboru: „albo emerytura albo dalsza praca”. Takie działanie ustawodawcy jest – zdaniem wnioskodawczyni - odbieraniem praw słusznie uprzednio nabytych.

Zdaniem wnioskodawczyni art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie chroni praw nabytych, narusza również zasadę bezpieczeństwa prawnego obywateli, zasadę przewidywalności prawa, burzy zaufanie do państwa i stanowionego przez nie prawa. Zdaniem ubezpieczonej stabilność stosunków prawnych jest wartością chronioną konstytucyjnie.

Zaznaczyła, że nie rozumie czego oczekuje od niej Państwo, bowiem jego przedstawiciele twierdzą, że po zwolnieniu się z pracy może ponownie się zatrudnić nawet na drugi dzień u tego samego pracodawcy, czyli w istocie sztucznie rozwiązać dotychczasowy stosunek pracy, co oznacza, że działania państwa oraz jego przedstawiciele są tak niekonsekwentne, że aż groteskowe.

Biorąc pod uwagę naruszenie szeregu zasad Konstytucji RP, które powinny być stosowane bezpośrednio w konkretnej i indywidualnej sprawie, zaskarżony wyrok oraz decyzja zawieszająca prawo do emerytury i uzależniająca jej wypłatę od rozwiązania umowy o pracę u dotychczasowego pracodawcy są - zdaniem apelującej - wadliwe na gruncie konstytucyjnym, a więc nie mogą istnieć w obrocie prawnym, co czyni wniosek o ich uchylenie i podjęcie wypłaty emerytury zasadnym i zasługującym na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie poza sporem jest, że ubezpieczona w dniu 31 października 2007 r. wystąpiła z wnioskiem o emeryturę zaznaczając, że nadal pozostaje w stosunku pracy.

Decyzją z dnia 19 listopada 2007 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 października 2007 r., ale wypłatę emerytury zawiesił, gdyż ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie.

Pismem z dnia 3 marca 2009 r. ubezpieczona wniosła o podjęcie wypłaty uprzednio przyznanej emerytury. W oświadczeniu z tej samej daty ubezpieczona podała, że osiąga przychód z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy i jej zamiarem jest osiągnięcie przychodu w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia.

Decyzją z dnia 30 marca 2009 r. pozwany ponownie ustalił emeryturę ubezpieczonej zmniejszając świadczenie o kwotę maksymalnego zmniejszenia z powodu osiągnięcia przychodu powyżej 70% przeciętnego wynagrodzenia. Ponadto decyzją z tej samej daty pozwany ponownie ustalił i wznowił wypłatę emerytury.

W zaświadczeniu z dnia 31 grudnia 2009 r. Zakład (...) Urzędu Wojewódzkiego w G. oświadczył, że ubezpieczona jest zatrudniona w tym przedsiębiorstwie od dnia 1 kwietnia 1987 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 4 października 2011 r. pozwany wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury ze względu na kontynuowanie zatrudnienia wskazując jako podstawę prawną art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Przedmiotem sporu na etapie postępowania apelacyjnego było, czy organ rentowy powinien wznowić ubezpieczonej wypłatę świadczenia emerytalnego za okres od 1 października 2011 r. do 1 kwietnia 2012 r. wraz z należnymi odsetkami.

W tym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji Sąd Odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Wskazać należy, że zgodnie z treścią przepisu art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Powyższy przepis został dodany przez art. 6 pkt 2 obowiązującej od dnia 1 stycznia 2011 r. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726) i obowiązuje z dniem 1 stycznia 2011 r.

Z kolei w myśl przepisu art. 28 ustawy nowelizującej - do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. przed 1 stycznia 2011 r.) przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tzn. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707)

w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224,

Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz

z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z tym wyrokiem wymieniony wyżej przepis utracił moc z dniem 22 listopada 2012 r., tj. z dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw RP, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (Dz. U. 2012, poz. 1285).

Podkreślić należy, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego o sygn. akt K 2/12 ma ograniczone zastosowanie, gdyż dotyczy osób, które nabyły prawo do emerytury od dnia 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Ten zakres czasowy był przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny. Wnioskodawczyni natomiast nabyła prawo do emerytury od dnia 1 października 2007 r.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 wskazał, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszane).

Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu „Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+” – pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50 roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszony emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszony prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń.

Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W uzasadnieniu tej propozycji wskazano, że w warunkach kryzysu gospodarczego i gwałtownego spadku liczby miejsc pracy konieczne jest podjęcie działań zmierzających do odzyskania miejsc pracy, które są obecnie zajmowane przez emerytów. Podkreślono także, że rozwiązanie umożliwiające łączenie pracy zarobkowej z emeryturą pogłębia deficyt FUS, który musi być uzupełniany z budżetu państwa (zob. Sejm VI kadencji, druk sejmowy 3576).

Zatem jedynie osoby, które nabyły prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. mogły swobodnie kształtować swoją sytuację osobistą i zawodową, bowiem nie musiały rozwiązywać stosunku pracy, aby móc przejść na emeryturę.

Dodać należy, że w czasie, gdy wnioskodawczyni złożyła wniosek o emeryturę (14 września 2007 r.) obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 października 2007 r., ale dopiero po zmianie przepisów organ rentowy podjął wypłatę świadczenia ubezpieczonej.

W świetle powyższych rozważań zdaniem Sądu Apelacyjnego, organ rentowy zasadnie wstrzymał wypłatę świadczenia emerytalnego za okres od 1 października 2011 r. do 1 kwietnia 2012 r.

W ocenie Sądu Odwoławczego twierdzenia apelującej, że podstawa rozstrzygnięcia tj. art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS narusza konstytucyjną zasadę ochrony praw nabytych oraz równości obywateli wobec prawa są chybione.

Wskazać bowiem należy, że Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 wskazał również, że w sprawie o sygn. SK 45/04 Trybunał kontrolował identycznie brzmiący, jak art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 103 ust. 2a tej ustawy. W sprawie tej Trybunał rozpoznawał połączone do łącznego rozpoznania skargi konstytucyjne dwóch profesorów, którzy nabyli prawa do emerytury w 1999 r. i na początku 2000 r. kontynuowali zatrudnienie – jeden z nich na uniwersytecie, drugi – w Polskiej Akademii

Nauk. Ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118; dalej: ustawa z 21 stycznia 2000 r.) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustęp 2a, warunkujący realizację prawa do emerytury po uprzednim rozwiązaniu stosunku pracy przez emeryta. Główne zarzuty skarżących, którym ZUS wstrzymał wypłatę emerytur z uwagi na kontynuację zatrudnienia, dotyczyły naruszenia ustawowej gwarancji dla nauczycieli akademickich zatrudnienia do 70-tego roku życia oraz naruszenia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego – obowiązkowego i uzależnionego od opłacanych składek. Ponadto wzorcem kontroli uczynili m.in. art. 2 Konstytucji w zakresie, w jakim statuuje on zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasadę ochrony praw nabytych i zakaz retroakcji.

W wyroku z 7 lutego 2006 r. (OTK ZU nr 2/A/2006, poz. 15) Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355 oraz z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421) jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji.

Zgodnie z ustalonym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego dotyczącym zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, istota tej zasady sprowadza się do nakazu takiego stanowienia i stosowania prawa, by obywatel mógł układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki prawne, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji (zob. np. orzeczenie TK z 24.05.1994 r., K 1/94, OTK w 1994 r., cz. I, poz. 10, s. 78; wyrok z 02.06.1999 r., K 34/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 94, s. 482). Z ogólnej zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa wynika szereg zasad szczegółowych, do których należy m.in. zasada niedziałania prawa wstecz, obowiązek wprowadzania zmian do systemu prawnego z zachowaniem odpowiedniej *vacatio legis* oraz zasada ochrony praw nabytych. Ta ostatnia zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zasada ochrony praw nabytych zapewnia ochronę praw podmiotowych - zarówno publicznych, jak i prywatnych, a także maksymalnie ukształtowanych ekspektatyw tych praw, a więc sytuacji prawnych, w których zostały spełnione wszystkie zasadnicze przesłanki ustawowe nabycia określonych praw podmiotowych określone przez prawo. Ochrona praw nabytych nie oznacza przy tym nienaruszalności tych praw i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że odstąpienie od zasady ochrony praw nabytych jest dopuszczalne, jeżeli przemawiają za tym inne zasady, normy lub wartości konstytucyjne. Zasada ochrony praw nabytych chroni wyłącznie oczekiwania usprawiedliwione i racjonalne. Istnieją dziedziny życia i sytuacje, w których uprawniony musi liczyć się z tym, że zmiana warunków społecznych lub gospodarczych może wymagać zmian regulacji prawnych, w tym również zmian, które znoszą lub ograniczają dotychczas zagwarantowane prawa podmiotowe.

Odnosząc powyższe rozważania Trybunału Konstytucyjnego do niniejszej sprawy należało stwierdzić, że w dniu nabycia prawa do emerytury ubezpieczoną obowiązywało – na co zwrócono uwagę powyżej - ograniczenie wynikające z treści art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczona miała świadomość, że składając wniosek o emeryturę świadczenie z tego tytułu nie będzie jej wypłacane, gdyż nie rozwiązany został stosunek pracy i ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie z dotychczasowym pracodawcą. Ubezpieczona dokonała zatem stosownego wyboru i należało przyjąć, że ów wybór akceptowała.

Przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony z dniem 08.01.2009 r. przez art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21.11.2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507).

Powyższa zmiana oznaczała, że od dnia 8 stycznia 2009 r. możliwe było pobieranie świadczenia emerytalnego wraz z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

Kolejno, z dniem 1 stycznia 2011 r. do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany - przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726; dalej oznaczana jako ustawa nowelizująca) - art. 103a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Ponadto ustawa nowelizująca w art. 28 stanowiła m.in., że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy – czyli przed dniem 1 stycznia 2011 r. - przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Od dnia 1 października 2011 r. zaczął obowiązywać przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach, który – podobnie jak w stanie prawnym obowiązującym w dniu nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury – wyklucza możliwość pobierania emerytury oraz wynagrodzenia ze stosunku pracy.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13.11.2012 r., K 2/12 stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16.12.2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Zgodnie z tym wyrokiem przepis art. 28 ustawy nowelizującej utracił moc z dniem 22.11.2012 r., tj. z dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw RP, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (Dz. U. 2012, poz. 1285).

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył jednak sytuacji odmiennej niż ta w jakiej znalazła się ubezpieczona. Orzeczenie powyższe odnosi się jedynie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. a 30 września 2011 r., czyli w czasie, gdy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwiały nabycie prawa do emerytury oraz kontynuowanie dotychczasowego zatrudnienia (bez konieczności rozwiązania stosunku pracy). Tylko ci ubezpieczeni nie musieli dokonywać wyboru między kontynuowaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę. Zmiana tych zasad przez art. 28 ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw – tj. przez art. 28 - oznaczała w istocie wprowadzenie nowej treści „ryzyka emerytalnego”. Tymczasem zasada zaufania do państwa i prawa, oparta na pewności prawa, powinna być szczególnie zachowywana w przypadku, gdy dotyczy ona decyzji o poważnym znaczeniu życiowym. Im dłuższa jest perspektywa czasowa działań podejmowanych przez jednostkę, tym silniejsza powinna być ochrona zaufania do państwa i stanowionego prawa. Przepis art. 28 w/w ustawy zasadę tą naruszył. Wskazany przepis spowodował, że osoby, które przeszły na emeryturę w okresie, kiedy nie było obowiązku rozwiązania stosunku pracy w celu uzyskania emerytury (czyli od stycznia 2009 r. do końca 2010 r.), musiały mimo to zrezygnować z pracy do końca września 2011 r. Gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, że muszą przerwać zatrudnienie, to wówczas być może w ogóle nie składałyby wniosków emerytalnych i kontynuowałyby zatrudnienie. Podstawy stosunku ubezpieczeniowego - także w zakresie ubezpieczeń społecznych - powinny się opierać na przeświadczeniu, że po upływie określonego czasu ubezpieczony otrzyma określone świadczenie.

Jak wskazano wyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie odnosi się do sytuacji ubezpieczonej, wobec której w dniu nabycia prawa do emerytury, jak i od dnia 1 października 2011 r. obowiązywały analogiczne zasady. Przepisy wykluczały możliwość łącznego pobierania emerytury i wynagrodzenia z tytułu kontynuowanego stosunku pracy. W przypadku ubezpieczonej art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw nie miał w ogóle zastosowania. Należy też podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13.11.2012 r., K 2/12, nie stwierdził niekonstytucyjności art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zajmując stanowisko w przedmiocie wniosku H. P. w zakresie wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, Sąd Apelacyjny uznał go za bezprzedmiotowy, podzielając w tej kwestii stanowisko Sądu I instancji, który

w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wyczerpująco wyjaśnił, z jakiego powodu wystąpienie do Trybunału jest nieuprawnione i pozbawione podstaw.

Mając na uwadze powyższe, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając apelację wnioskodawczynie za bezzasadną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.